

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. II. Duplicem esse gratiam, quarum una justificans & gratum faciens,
altera gratis data. Quid utraque sit. Discretionem Spirituum inter gratis
datas potissimum locum habere. Quid sit haec ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

æ talis vir dum ingenio suo nimium indulget, dum proprio spiritu inflatus veterum traditiones contemnit, in absurdos errores lapsus est. Tertuliani quoque par casus fuit. Hic enim mirâ ingenii capacitate omnes Philosophorum sectas, omnes disciplinas complexus, vetustæ fidei parùm tenax, dum specie deceptus castitatis & abstinentiæ falsæ Montani dogmata, & insanarum mulierum deliramenta tanquam veras prophetias præcipiti iudicio suscipit, ex Ecclesiæ magistro orthodoxæ fidei hostis acerrimus factus est. Quæ cum ita sint, ne nobis diabolus vitrum pro margarita, falsum pro vero obrudat, illa Domini nostri sententia, quam sancti Patres (f) sæpè commemorant, sequenda est, ut simus probabiles trapezitæ, probos numeros ab adulterinis subtilissimè discernentes. Sicut enim trapezita non ea solidam numismata examinat, quæ faciem tyrannorum expriment, sed illa etiam, quæ veri Regis imagine, sed non legitime figurata sunt: tum inquit ad trutinam, an quidpiam illis iusti ponderis desit. Ita nos debemus internos animi motus, & omnes cordis recessus sagacissimâ indagazione perferutari, & non humanâ staterâ, sed iustissimâ sanctuarii lance perpendere, & ad Christi Sanctorumque doctrinam, & exempla veluti ad lydiuum lapidem examinare. Hoc mihi in hoc tractatu propositum est, in quo nullam necessariæ institutionis partem defuturam confido: nam in his quæ cunctis patent satis esse credo excellentiora notare: in his verò quæ latent, magna pars doctrinæ est nosse quid quæras. Sed satius est divinam opem in hoc ipso introitu implorare, sine qua inanes sunt omnes conatus nostri, omnis providentia timida & incerta, stulta & vana omnis sapientia.

V. Veni igitur Lux splendidissima increatæ sapientiæ, & illumina tenebras meas, quia nox perpetua incubuit mihi, & horribilis malorum cohors. Doce me cognoscere veritatem tuam, ut tuâ efficaci inspiratione imbutus è facie terræ emergens divinis inhæream rationibus. Perlustra vitali tuo fulgore intima cordis, ne tenebras, in quibus natus sum, infeliciter amans longè abeam à te in regionem dissimilitudinis. Fac me gustare per affectum, quod te donante percipio per intellectum, quo te purè purum attingens pravæ opinioniones, mundi que hujus simulacra per inane voluntaria ex animo expellam. Da legi tuæ consona

(f) Clem. Alex. lib. 1. Strom. Origen. in Joan. tom. 19. Epiph. har. 44. Hieron. Ep. ad Min. & Alexan. Cassian. collat. 1. cap. 20. Cyrill. Alex. lib. 1. adv. Nestorium.

scribere despectis iniquorum fabulationibus, tu qui occulta sapientiæ tuæ non prudentibus hujus sæculi, sed parvulis & humilibus revelare dignaris. Excita me, & accende illo igne, quem misisti in terram, & insinua nurus tuos. Pande sinus secreti tui, & immitte cogitationes hæc sublimiori sapientiâ dignas, cujus explicationem in te confusus aggressus sum. A te enim summo bono, creatore & artifice meo omnia bona sunt, quæ in vita, sensibus, & mente habeo. Sine te labitur memoria, errat iudicium: nec idoneus sum ad bonum eligendum, quo per peccatum me sponte privavi. Te deserui, à quo factus sum, & duo mala contraxi ignorantiam & infirmitatem: atque in his manebo, & in his peribo, nisi tu me reficias, qui de nihilo me fecisti. Sine luce & ope tuâ non est veritas, sed vanitas: non est scientia, sed error: non est discretio, sed confusio. Ideò clamo ad te cum Propheta (t), Dominus illuminatio mea, & salus mea; ut illuminatio detrahat ignorantiam, salus infirmitatem. Clamo, inquam ad te, ut ea quæ nescio doceas me, in his quæ novi custodias me, in quibus fallor corrigas me, in quibus labor confirmes me: à falsis & noxiis eripias me. Et velle quidem ex tuo munere adjacet mihi, perficere autem non invenio, nec aliquando me inventurum confido, nisi tu qui velle dedisti, des & perficere. Non enim est volentis neque currentis, sed tui miserentis, Salvator mundi, sine quo nihil possum, nihil habeo, nihil sum.

CAPUT II.

Duplicem esse gratiam, quarum una justificans & gratum faciens, altera gratis data. Quid utraque sit. Discretionem spirituum inter gratis datas potissimum locum habere. Quid sit Discretio. An detur per modum habitus. Quid ad eam requiratur. Duo ejus modi, unus à Deo infusus, alter per modum artis.

I. **G**Ratia Dei, quæ nihil excellentius hominibus tributum est, duplex ab Angelico Doctore dicitur esse; una per quam homo justificatus ad Deum reducit, & divinæ naturæ confors efficitur: altera per quam aliis cooperatur, utificentur, & ad Deum reducantur. Illa

FF gra.

(t) Psal. 26.

gratum faciens, hæc gratis data nuncupatur. (a) Quamvis enim omnis gratia à Deo gratis doneatur supra meritum personæ, & supra debitum naturæ; ex fine tamen, propter quem datur, orta est hæc distinctio: nam prima ad sanctificationem ejus, cui datur, altera ad aliorum salutem ordinatur. Illa iustorum propria est, hæc iustis & peccatoribus communis. Ideo illa gratum faciens dicitur, quia supra rationem gratiæ gratis datæ hoc addit, quod hominem Deo gratum & amabilem reddit: hæc autem antonomastice gratis data vocatur, quia hanc solam gratiæ proprietatem habet, quod gratis detur; per se verò, & ex primario ac intrinseco fine non sanctificat hominem, cui datur. Illa unius rationis & speciei est, quia unica est recipientis perfectio: hæc in plures dividitur species, quia diversæ sunt operationes sive energemata ad multiplicem aliorum utilitatem. Hæc gratiæ sic ab Apostolo (b) enumerantur. *Divisiones gratiarum sunt, & divisiones operationum. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii per spiritum datur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitarum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult. Et hæc quidem sunt species gratiarum, quas divina providentia illis hominibus conferre solet, quibus utitur tamquam instrumentis, ut quosdam per eos ad fidem vocet, & ad salutem promoveat. Eminent autem inter cæteras tam dignitate, quam necessitate Discretio spirituum, de qua aliis omnibus sermo nobis futurus est. Sed quia, ut diximus superiori Capite, ea obscura, & valde perplexa est, ne Lector statim in limine impingat, & se laqueis involvat, paulò fufius explicare oportet, quid hujus gratiæ nomine intelligatur.*

II. Quidam cum S. Thoma (c) Discretionem spirituum nihil aliud esse arbitrantur, quam cognitionem cogitationum cordis, & eam sicut & prophetiam ordinari ajunt ad confirmandam fidei doctrinam. Confirmatio enim in his quæ sunt supra rationem per ea fit, quæ propriè pertinent ad divinam virtutem; cujusmodi est earum rerum manifestatio, quas solius Dei est scire; futura scilicet contingentia, pro quibus datur prophetia; & occulta cordium, ad quæ

(a) S. Tho. 1. 2. q. 111 art. 1. (b) 1 Cor. 12. (c) S. Th. 1. 2. q. 111 art. 4.

penetranda datur Discretio spirituum. Sic autem accepta Discretio, quamvis sub prophetia comprehendi, & vix ab ea distingui videatur, notabile tamen inter utramque discrimen intercedit. Nam prophetia per se est obscura, nec potest evidens esse nisi in attestante: Discretio verò evidentiam habere potest non solum in attestante, sed etiam ex clarâ intuitione internarum cogitationum, quæ revelantur. Istæ enim actu existunt, suntque occulta, vel ex defectu principii cognoscendi, specierum nempe & luminis, vel ex dependentia cognitionis nostræ à phantasmatis: at verò hæc impotentia facilè à Deo suppleri potest vel per infusionem specierum & luminis, vel per speciale auxilium, quo intellectus elevetur ad operandum sine dependentia à phantasmatis. Alii rectius docent, Discretionem spirituum in peculiari motione Spiritus Sancti consistere, ad discernendum inter varios motus, à quo spiritu proveniant bono an malo, sive ad mores spectent, sive ad doctrinam: sive quis interiori & invisibiliter moveatur, & excitetur, sive exteriori per homines docentes & consulentes, aut per Angelos sensibiliter loquentes, vel apparentes. Et hæc est gratia Discretionis, quam inter gratis datas septimo loco recenset Apostolus, quæ à Spiritu Sancto non omnibus datur, sed quibus, & quando vult ad discernendos spiritus non solum in seipsis, sed etiam in aliis ad communem Ecclesiæ utilitatem. Hæc autem nihil aliud est quàm illustratio mentis, quæ perfusus homo facilè, & sine errore judicat, à quo principio tum proprii, tum alieni motus & cogitationes ad electionem pertinentes excitentur: quid scilicet à bono, quidve à malo spiritu suggeratur.

III. Sunt qui putent, hanc gratiam infundi per modum habitus, nam de aliquibus Sanctis legimus, virtute quâdam habituali aliorum cogitationes pro suo arbitratu perspexisse, imò etiam cognovisse quasi ex ipso aspectu, an quis esset in statu gratiæ, vel damnationis, quæ gratia major est, quàm occultas cogitationes inspicere. S. Anselmus Cantuariensis, ut in ejus vita refert Edinurus, divinâ luce perfusus mores omnis sexûs & ætatis ita discretionis ratione monstrante penetravit, ut cuique posset sui cordis arcana revelare. Origines etiam, semina, & radices omnium virtutum, ac vitiorum detegebat, & quomodo illæ acquiri, & ista vinci, & evitari possent, luce clariùs edocebat. Alii plures occurrunt Sanctorum acta legentibus hoc eodem dono præditi; non tamen credo, in eorum potestate fuisse, omnes

omnium cogitationes videre quoties vellent: hæc enim gratia, sicut & reliquæ gratis datæ, in Christo solo per modum habitus tuerunt, ut con- cators Theologorum sententia docet; cæteris datur per modum actûs sive motionis transeuntis, aliis quidem rariûs, aliis frequentius, aspirante divinâ gratiâ, quando & quomodo vult. Optime de hac re Gregorius Magnus. (d) *In cunctis fidelibus spiritus venit, sed in solo mediatore semper singulariter permanet, quia ejus humanitatem nunquam deseruit, ex cujus divinitate procedit. In illo igitur manet, qui solus & omnia & semper potest. Nam fideles, qui hunc accipiunt, cum signorum dona semper habere, ut volunt, non possunt, hunc se accepisse quasi in transitu ostensione restantur. Idem alibi. (e) Prophetiæ spiritus Prophetarum mentes non semper irradiat: quia, sicut de sancto Spiritu scriptum est, Ubi vult spirat; ita sciendum est, quia & quando vult aspirat. Quod omnipotens Deus ex magnâ pietatis dispensatione disponit, quia dum spiritum prophetiæ aliquando dat, & aliquando subtrahit, & mentes elevat in celsitudines, & custodit in humilitate, ut & accipientes spiritum inveniant quid de Deo sint, & rursus non habentes cognoscant quid de semetipsis.*

IV. Varios Discretionis modos Joannes Climacus (f) ita describit. „Discretio in tyronibus, seu rudibus est perfecta, & vera status sui interioris cognitio. In mediis seu proficientibus est sensus quidam animi, qui bonum propriè dictum à Physico, & ejus contrario sine errore dijudicat. In perfectis est cognitio ex divina illustratione orta, quæ obscura quæque in se, & in aliis suo lumine illustrare potest. Generatim verò & omnia complectendo hoc est, & intelligitur esse Discretio, divinæ nimirum voluntatis certâ & firmâ comprehensio, quovis tempore, quocumque in loco, & negotio, quam tantum possident mundi corde, corpore, & ore. Hæc ille, qui dum hanc gratiam solis justis, & mundis inesse affirmat, communi Theologorum sententiæ non adversatur. Licet enim hi doceant, omnem gratiam gratis datam etiam in malis reperiri posse, quia ex primario, & intrinseco fine non ad propriam sanctificationem, sed ad aliorum ædificationem tribuitur; si tamen consideremus bonitatem morum secundum passionem animi, & actiones externas, ex doctrina S. Thomæ (g) certum est; per morum malitiam donum Discretionis impediri. Infusio

etenim luminis supernaturalis ad hoc necessaria mentis tranquillitatem, & internam pacem requirit, quæ in animo vitii obnoxio, ac terrenis affectionibus perturbato locum non habet. Ideo ut plurimum solis justis, & mundis corde lux ista infunditur, quibus visio Dei rerumque divinorum promissa est dicente Domino: (h) *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt.* Hæc est sapientia, quæ in malevolam animam non intrat, nec habitat in corpore subdito peccatis, (i) sed in sola anima justis requiescit. Quicquid Dei est, illi protinus percipiunt, qui spiritu Dei pleni sunt. Et si gratia Dei bonus odor est, ut testatur Apostolus, (k) anima Deo plena, ejus suavitate perceptâ, post eam currit, & internâ quâdam motione animam item cognoscit, in qua Deus inhabitat. Quod verò oporteat perturbationibus carere ad discernendas cogitationes, S. Diadochus Photicensis Episcopus his verbis docet. (l) „Oportet eos, qui certant, animum semper extra perturbationum fluctus conservare, ut mens cogitationes incurrentes discernens, bonas quidem, & à Deo missas in penu memoriæ recondat, malas verò, & dæmoniâs ex apothecis naturæ ejiciat. Mare enim cum tranquillum est, usque ad fundum est piscatorium perspicuum, ita ut tunc nihil ferè ibi piscium eos lateat; cum verò ventis agitur, tegit tempestate turbidâ, quæ in placida tranquillitate largiter facit perspicui. Et infra, (m) Quemadmodum gustu, qui est sensus corporis, bona à malis sine errore, cum rectè valemus, discernentes, ea quæ sunt suavia appetimus: sic mens nostra cum cœperit integrâ sanitate, & in multa curarum vacuitate moveri, potest etiam divinam consolationem affatim sentire, & à contraria nunquam rapi. Concinit scholiastes Climaci dicens: (n) „Modestia animi, simplicitasque cordis discretionis gratiâ illuminata, discrimina spirituum ostendit, & discernere facit. Et ipse Climacus, (o) „Mare, inquit, est parens & causa fontis, humilitas autem fons, & mater Discretionis. Laurentius item Justinianus de discernendis spiritibus agens, hanc raram esse gratiam ait, & paucissimis collatam, illis videlicet, qui sunt corde humiles, mente puri ac tentationibus variis diutissime probati. Qui non est tentatus, ait Sapiens, (p) *quid scit vir in multis expertus cogitabit multa.* Nihil enim fa-

F f 2 pien-

(d) Greg. 1. 2. mor. c. 27. (e) Lib. 2. Dialog. cap. 21.
(f) Clim. grad. 26. (g) 2. 2. qu. 172. art. 4.

(h) Matth. 5: 8. (i) Sap. 1: 4. (k) 2 Cor. 2: 14.
(l) Dind. c. 26. (m) Idem c. 30. (n) Ad grad. 21.
(o) In fine gr. 25, Lib. de obed. c. 26. (p) Eccl. 34: 9.

pientius experientia, nec facile quis potest ea de-
stitutus mysticas Spiritus Sancti operationes ejus-
que occultas semitas, & diversas vocationes, dia-
boli verfutias, & intima cordis penetralia, atque
alia ejusdem generis dignoscere, quorum discre-
tio non in simplici notitia, sed in opere & exer-
citatione consistit.

V. Huc pertinet quod ait Job, (g) *Nomme auris
verba dijudicat & fauces comedentis saporem?* Quæ
verba explicans B. Gregorius, (r) *Aliud est, in-
quit, nominatum cibum audire solummodo, aliud
etiam gustare. Electi cibum sapientiæ sic audiunt,
ut degustent, quia hoc quod audiunt, eis per amorem
medullitus sapit.* De quo sapore idem alibi hæc
habet, (s) *Sancti viri, inter illusiones atque reve-
lationes, ipsius visionum voces aut imagines quodam
inimo sapore discernunt, ut sciant vel quid à bono
spiritu percipiant, vel quid ab illusione patiantur.*
Hunc autem saporem Cancellarius Parisiensis (t)
intimam inspirationem esse docet, & experimen-
talem dulcedinem, sive illustrationem à monti-
bus æternis omnes tenebras effugantem, & man-
na absconditum ac nomen novum, quod nemo
scit, nisi qui accipit. Inerat hæc gratia S. Mo-
nicæ magni Augustini optimæ matri, quæ, ut
ipse testatur (u), dicebat, se discernere nescio
quo sapore, quem verbis explicare non poterat,
quid interesset inter Deum revelantem & ani-
mam suam somniantem. Iterum Gregorius au-
diendus est: (x) *Cum per semetipsum Dominus lo-
quitur, de verbo ejus sine verbis ac syllabis cor do-
ceatur, quia virtus ejus intimam quoddam sublevationem
cognoscitur.* Joannes Rusbrochius (y) in regno
amantium Deum hunc saporem immensum, in-
exhaustum, & incomprehensibilem vocat: ad-
ditque Harphius (z) totam animam eo perfundi.
Differt hic sapor à Discretionem proprie dicta,
quia hæc ad vim intellectivam, ille ad affectivam
spectat. Deinde hoc sapore proprii tantum in-
stinctus, & ea quæ quisque patitur & percipit,
discerni possunt, in alienis autem motionibus
judicandis locum non habet.

VI. Quia verò Discretio ex lumine coelitus
infuso paucorum est, sicut pauci item sunt, qui-
bus datum sit prophetare, patrare miracula, lo-
qui variis linguis, & sermones interpretari; ideo
alia via discernendi spiritus inquirenda est, quæ

(g) Job 12: 11. (r) Gregor. lib. 11: cap. 4. (s) Item
l. 4. Dialog. cap. 48. (t) Gerson tract. de prob. spiri-
tuum. (u) Aug. l. 6. confess. cap. 13. (x) Gregor. 28.
mor. cap. 2. (y) Rusbr. c. 33. (z) Harph. l. 3. myst.
Theolog. cap. 18.

communior sit & facilior, illa nimirum quæ per
modum artis & doctrinæ sit, examinatis motio-
num principis & effectibus, perpensis item re-
gulis, quæ à Spiritu sancto præscriptæ sunt in sa-
cris Scripturis, & quas sancti Patres à Deo inspi-
rati, alique Doctores ab experientia instructi
tradiderunt. Hæc autem Discretio, licet directè
& immediatè ad gratiam gratis datam non spe-
ctet, ad eam tamen reducitur, quatenus præcep-
tis utitur, quæ viri sapientissimi præter scientiam
& naturale judicium spiritu etiam veritatis imbu-
ti, & æqui spirituum ex principis supernaturali-
bus ponderatores in suis lucubrationibus reli-
querunt. Ex his multa longo studio excerpti,
quæ ad certa veluti axiomata sive aphorismos
redigam, ut quæ in pluribus libris dispersa sunt,
hic in unum collecta, brevique sermone perstri-
cta habeantur. Moneo tamen, ne quis facilè sibi
persuadeat, se ex istis instructionibus posse certum
& irrefragabile judicium ferre, nisi accedat expe-
rientia, quæ omninò necessaria est ad varias mo-
tiones, Deique diversas operationes in anima
percipiendas. Nam ut scribit Richardus lib. de
præparatione animi ad contemplationem, (a) *Multa quidem de Discretionem legendo, multa disci-
mus audiendo, multa ex isto nobis rationis judicio,
veruntamen nunquam de hac ad plenum erudimur
sine experientie magisterio.* Debet quoque discre-
tor in simplicitate cordis, & in spiritu humili-
tatis Deum solum respicere, ipsi soli inniti, &
ab eo lumen petere; quia ut ait Seraphica Virgo
Theresia, (b) *Parum ex libris discitur, nisi Deus
intus doceat.*

CAPUT III.

*Ad quid se extendat Discretio spirituum.
Varii hominum motus & affectiones. Vox
spiritus quid significet. Quid & quotup-
lex sit spiritus. Omnes spiritus ad tres
revocari, quorum unus intra nos, duo ex-
tra sunt.*

I. **C**UM duplex facultas in homine reperitur,
una viribus ad agnoscendum, altera ad ap-
petendum instructa; utramque autem variis spi-
ritus moveant & excitent, quicquid ad eas per-
tinet, accuratè debet examinari, ne sub specie ve-
ri aut boni quidpiam ad malum aut ad errorem
inducens diabolicam fraude irreat, & humanis
actionibus permisceatur. Spectat igitur ad discre-
tionem

(a) Rich. c. 67. (b) Theres. vita. suæ. c. 22.